

[dokumenty-08] Dvacet pět let matematické olympiády v Československu

Zastavenie na kus reči s podpredsedom ÚV MO

In: Jozef Moravčík (editor); Jan Vyšín (editor): [dokumenty-08] Dvacet pět let matematické olympiády v Československu. sborník. (Slovak). Praha: Ústřední výbor matematické olympiády 1976. pp. 25–30.

Terms of use:
Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/405337>
Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

ZASTAVENIE NA KUS REČI S PODPREDESEDOM ÚV MO

Pri jednej z jeho častých pracovných ciest do Prahy sme položili niekoľko otázok doc. RNDr. Jozefovi Moravčíkovi, CSc., prorektorovi Vysokej školy dopravnej v Žiline, ktorý od apríla 1968 pracuje ako podpredseda ÚV MO.

1. *Ako ste po prvý raz prišli do styku s MO?*

Ak mám byť úprimný, MO mi učarovala hneď od svojho vzniku a stala sa mi osudnou. Prvých dvoch ročníkov MO som sa totiž aktívne zúčastnil v kategórii A ako septimán, resp. oktaván piešťanského gymnázia. Hoci som nezískal žiadne vavríny, v druhom ročníku som postúpil iba do krajského kola, riešenie úloh MO, pre ktoré ma získal môj vtedajší profesor matematiky dr. Karol Rován, malo za následok, že som sa rozhodol pre štúdium matematiky.

Natrvalo pre organizačnú prácu v MO ma angažoval r. 1958 ako začínajúceho asistenta katedry matematiky na PF UK v Bratislave prof. Milan Kolibiar, vtedajší predseda KV MO Bratislavského kraja, keď mi zveril úlohu tajomníka KV MO. Táto práca si ma získala natoľko, že som jej zostal verný aj potom, keď som r. 1962 z rodinných dôvodov bol nútený zmeniť svoje pôsobisko a prejsť na katedru matematiky Strojníckej a elektrotechnickej fakulty Vysokej školy dopravnej

v Žiline. V tomto smere mal tam na mňa značný vplyv nadšený a neúnavný organizátor MO v žilinskej oblasti a v celom Stredoslovenskom kraji dr. Ladislav Berger.

2. Je dobre známe, že KV MO v Stredoslovenskom kraji má za sebou veľmi bohatú činnosť pri organizovaní MO, napr. inštruktáže pre učiteľov, sústredenia riešiteľov, krajské kolo kategórie Z a pod. Čo by ste o tom mohli povedať?

Prvoradú zásluhu na tejto činnosti má dlhoročný predseda KV MO Stredoslovenského kraja dr. Berger, ktorý pre realizáciu svojich iniciatívnych organizačných nápadov vie získať ochotných a obetavých spolupracovníkov medzi učiteľmi katedry matematiky Strojníckej a elektrotechnickej fakulty VŠD v Žiline, katedry matematiky Pedagogickej fakulty v Banskej Bystrici a ďalších. Medzi jeho najbližších spolupracovníkov patria súdruhovia Auxt, Beracková, dr. Kršňák, Feťková, Šteffko a ďalší.

V Stredoslovenskom kraji sa začalo s pravidelným poriadanim krajského kola v kategórii D, resp. v kategórii Z už r. 1965 a jeho príklad nasledovali postupne aj ďalšie kraje na Slovensku i v ČSR. Od r. 1973 sa krajské kolo MO kategórie Z poriada vo všetkých slovenských krajoch v ten istý deň a s rovnakými úlohami. Krajské sústredenia riešiteľov MO sa v oboch oblastiach Stredoslovenského kraja (žilinskej a banskobystrickej) uskutočňujú pravidelne už od r. 1962, a dalo by sa veľa hovoriť o viacerých ďalších úspešných podujatiach.

Organizačné schopnosti stredoslovenských a najmä žilinských matematikov popri úspešnom priebehu XIII. MMO najlepšie charakterizuje celoštátne kolo 22. ročníka MO, pôvodne plánované do Bratislavy.

O tom, že sa celoštátne kolo MO pre slintavkovú epidémiu nemôže konať v hlavnom meste SSR, sa Žilinčania dozvedeli telefonicky v pondelok a už vo štvrtok toho istého týždňa sa do centra severozápadného Slovenska schádzali účastníci celoštátneho kola.

3. *Ako by ste charakterizovali prácu na príprave nového štatútu MO a FO ako predsedu komisie, ktorá pripravovala jeho návrh?*

Doteraz platné smernice ministerstva školstva pre organizovanie MO a FO z roku 1963 sa ukázali už v roku 1969 vo viacerých smeroch prežitými a prekonanými. Preto v tomto roku ÚV MO vytvoril komisiu, ktorej som zhodou okolností predsedal, a poveril ju spracovať návrh nových organizačných smerníc, ktoré by zodpovedali súčasným podmienkam organizácie nášho školstva i celej spoločnosti. *Štatút MO* bol pracovný názov tohto návrhu, ktorý presne vymedzuje organizáciu súťaže — kategórie, kolá, riadiace orgány, úlohy jednotlivých spolupriatelov, pomocné akcie pre žiakov i učiteľov a pod. Na tomto návrhu si zvlášť cením to, že jednoznačne usiluje o celoštátny charakter MO, hoci jeho prvý variant vznikol v prvom roku federalizácie nášho štátu a v niektorých nematematických kruhoch obidvoch republík sa objavovali tendencie „federalizovať“ MO. Nám, matematikom, bolo zrejmé, že rozdelenie súťaže by znamenalo zbytočné trieštenie síl, a preto sme sa zo všetkých síl snažili mu zabrániť. Zvlášť pre slovenskú matematiku a jej rozvoj má úzka spolupráca s českými matematikmi neoceniteľný význam.

Je však treba len ľutovať, že nové organizačné smernice MO, ktorých návrh bol od roku 1969 do roku 1974 niekoľkokrát prepracovaný na základe pripomienok JČSMF,

JSMF, ministerstiev školstva oboch republík a ďalších inštitúcií, neuzreli dosiaľ svetlo sveta. Je nesporné, že to sťažuje prácu organizátorov MO na všetkých úrovniach.

4. *Ako sa s odstupom času pozeráte na XIII. MMO, ktorej organizáciou boli poverení slovenskí súdruhovia v Žiline a Bratislave?*

Myslím, že to bolo po všetkých stránkach úspešné podujatie s výnimkou snád' výsledkov československého družstva. Pričinením mnohých nadšených a obetavých pracovníkov z radov matematikov (dr. Berger, Fefková, dr. Gatiaľ, dr. Grešák, Sivošová, inšp. Zöldy a mnoho ďalších) a vďaka vzácnemu porozumeniu zo strany štátnych, stranických a spoločenských orgánov na Slovensku, zvlášť v Stredoslovenskom kraji a v okrese a meste Žilina, sa táto MMO v dobrom zmysle zapísala natrvalo do histórie. Jej zahraniční účastníci si na ňu i po rokoch spomínajú len v dobrom a zvlášť vyzdvihujú formu patronátov priemyselných závodov nad jednotlivými družstvami, ktorá sa tu objavila po prvý raz a nenašla zatiaľ nasledovníka.

5. *Čo by ste mohli spomenúť z Vašich skúseností z ďalších MMO, na ktorých ste sa zúčastnili ako vedúci československého družstva alebo jeho zástupca?*

Na MMO v zahraničí som sa dosiaľ zúčastnil dvakrát ako vedúci delegácie ČSSR a trikrát ako pedagogický vedúci družstva. Z týchto ciest si najviac cením možnosť výmeny poznatkov s vedúcimi zahraničných delegácií z práce pri objavovaní a vedení matematických talentov. Hlboko na mňa zapôsobila najmä návšteva diaľkovej matematickej školy pri MGU v Moskve a perfektná organizácia XVI. MMO v NDR.

6. *Ako hodnotíte podiel slovenských matematikov na organizovaní MO?*

O tom je mi opravdu ťažko hovoriť. V prvých rokoch existencie MO bola slovenská matematika v úlohe pozorného žiaka vo vzťahu k matematike v českých zemiach. Pokiaľ ide o školskú matematiku, platí toto konštatovanie dvojnásobne. Nám na Slovensku chýbajú zatiaľ takí skúsení a zapálení pracovníci v oblasti školskej matematiky, akými sú v Čechách napr. doc. Vyšín, dr. Šedivý a ďalší. Preto podiel Slovenska pri práci v MO bol skromnejší. Treba však povedať, že zásluhou viacerých obetavých učiteľov vysokých, stredných i základných škôl dosahovali v MO i účastníci zo Slovenska pekné výsledky. Za mnohých mi dovoľte spomenúť prof. Kolibiara, doc. Hejného, doc. Gatiaľa, dr. Jodasa, s. Kropilákovú, dr. Bartoša, doc. Bukovského, s. Hončarivovú, dr. Korca, doc. Známa, dr. Franeka, s. Trnovského, s. Kútika, s. Berackovú, dr. Kršňáka, s. Bergerovú, s. Štefíka a veľa, veľa ďalších. Vo svojej funkcii ústredného školského inšpektora veľa pre rozvoj MO na Slovensku urobil s. Zöldy. Nie je snáď celkom zanedbateľný ani podiel slovenských autorov na tvorbe edície *Škola mladých matematikov*. Z nich spomeniem aspoň prof. Šaláta, doc. Hejného, doc. Gatiaľa, doc. Bukovského, doc. Riečana, doc. Riečanovú, dr. Bosáka a doc. Černého.

7. *Áká bola spolupráca Jednoty slovenských matematikov a fyzikov pri zabezpečovaní úspešného priebehu MO?*

Možno povedať, že JSMF venuje práci s talentami a pomoci MO značnú pozornosť. Nie je to len organizovanie pracovných seminárov pre riešiteľov MO v jednotlivých pobočkách, inštruktáže pre učiteľov v rámci

letných školení i mimo nich, príprava sústredení riešiteľov MO a pod., ale zvýšená starostlivosť o MO zo strany ÚV JSMF sa prejavuje i v tom, že od roku 1966 má zvláštnu komisiu pre MO, ktorá pozorne sleduje všetko dianie okolo MO na Slovensku, koordinuje činnosť pobočiek JSMF na pomoc MO a predkladá na rokovanie ÚV JSMF a jeho predsedníctva hodnotiace zprávy i iniciatívne návrhy. Táto komisia má napr. zásluhu na už spomínanom celoslovensky organizovanom krajskom kole kategórie Z.

8. *Čo by ste navrhovali pre zlepšenie MO v budúcnosti?*

Svoje návrhy som predložil a predkladám na zasadnutiach PÚV MO a ÚV MO. Som rád, že viaceré z nich sa realizovali a snáď trochu prispeli k skvalitneniu súťaže. Želal by som si však, aby v budúcnosti MO našla podstatne viac aktívnych fanúškov medzi učiteľmi-matematikmi na ZDŠ i stredoškolskými profesormi matematiky. Veľmi by som si prial tiež to, aby nezištná a obetavá práca stoviek učiteľov matematiky a ďalších pracovníkov v MO bola hodnotená orgánmi štátnej správy tak, ako si to zasluhuje a ako to zodpovedá významu matematiky v období rozvíjajúcej sa vedecko-technickej revolúcie, ktorý podčiarkol ÚV KSČ na svojom júlovom zasadnutí v roku 1973 i pri viacerých ďalších príležitostiach.

Rozprával František Hradecký